

Margaret Mazzantini

SAKIN KIMILDAMA

2002 STREGA ÖDÜLÜ
2002 GRINZANE CAVOUR ÖDÜLÜ
2002 RAPALLO-CARIGE ÖDÜLÜ
2002 PINUCCIO TATARELLA ÖDÜLÜ

♥
CAN

roman

İtalyanca aslından çeviren
ŞEMSA GEZGİN

Margaret Mazzantini
SAKIN KIMILDAMA

2002 STREGA ÖDÜLÜ
2002 GRINZANE CAVOUR ÖDÜLÜ
2002 RAPALLO-CARIGE ÖDÜLÜ
2002 PINUCCIO TATARELLA ÖDÜLÜ

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

Non ti Muovere, Margaret Mazzantini
© 2001, Arnoldo Mondadori Editore SpA
© Can Sanat Yayınları, 2002

1. basım, 2003
2. basım, 2005

Yayına Hazırlayan: Pınar Savaş
Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gelengül Çakır
Düzeltili: Fulya Tükel
Montaj: Mine Sarıkaya

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı: Özal Basımevi
Cilt: Eko Ofset

ISBN 975-07-0313-8

CAN SANAT YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Margaret Mazzantini
SAKIN KIMILDAMA

2002 STREGA ÖDÜLÜ
2002 GRINZANE CAVOUR ÖDÜLÜ
2002 RAPALLO-CARIGE ÖDÜLÜ
2002 PINUCCIO TATARELLA ÖDÜLÜ

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren
ŞEMSA GEZGİN

CAN YAYINLARI

Sergio'ya...

Dur işaretine uymadın. Üzerinde yapma kürk ceke-tin, walkman'ın kulaklıkları sıkıca kulaklarında, hızla geçtin. Daha yeni yağmur yağmıştı ve birazdan yine yağacaktı. Çınar ağaçlarının son yapraklarının ve anten-lerin ötesinde, sığırcıklar kül rengi ışığa üşüşüyorlardı; tüy ve cıvıltı esintileri, uçuşan kara lekeler çarpmadan birbirlerini sıyrıp geçiyor, sonra açılıp yeniden uçuşa geçmek için birleşmeden önce kayboluyorlardı. Yoldan geçenler gökyüzünden yağın ve ağaçlardan dökülmüş ıslak yapraklarla birlikte asfalta biriken hayvan pisliğin-den korunmak için başlarını gazeteyle ya da yalnızca elleriyle örtmüşlerdi, çevrede tiksindirici ve iç bayılıcı bir koku olduğundan herkes oradan kaçmakta acele edi-yordu.

Caddenin ucundan kavşağa uçarak geldin. Kıl payı kurtulacaktın, otomobildeki de senden kaçmayı nere-deyse başaracaktı. Ama yerde çamur, sürüyle sığırcığın yağlı pisliği vardı. Otomobilin tekerlekleri o kaygan kabağın içinde patinaj yaptı, hafifçe, ama hafifçe de olsa scooter'ını sıyırmaya yetti. Yukarı kuşlara doğru gittin ve aşağı boklarının içine geri döndün, seninle birlikte çıkartmalı sırt çantan da düştü. Defterlerinden iki tanesi yaya kaldırımının kenarındaki kara bir su birikintisinin içine gömüldü. Kask boş bir kafa gibi yolda sekti, bağla-mamıştın onu. Birilerinin adımları hemen sana ulaştı. Gözlerin açık, ağzın kirliydi, kesici dişlerin yoktu artık. Asfalt, yanaklarını bir erkeğin sakalı gibi delik deşik ederek, derine saplanmıştı. Müzik durmuş, walkman'ın

kulaklıkları saçlarının içine kaymıştı. Otomobildeki adam otomobilin kapısını ardına kadar açık bırakıp sana doğru geldi, açılmış alnına baktı ve cep telefonunu aramak için elini cebine daldırdı; buldu ama elinden düşürdü. Bir genç aldı telefonu yerden, ilkyardıma isteyen o oldu. Bu arada trafik akamıyordu. Çünkü sana çarpan otomobil rayların üzerinde yan durmuştu, tramvay geçemezdi. Şoförü aşağı indi, pek çok inen oldu, sana doğru yürüdüler. Asla görmediğin insanlar sana bakışlarıyla yaklaştılar. Dudaklarından pembemsi bir köpük kozasıyla birlikte hafif bir inilti çıktı tetikte duran yaşamdan çekip giderken. Trafik vardı, ambulans gecikti, senin artık acelen yoktu. Kürk ceketinin içinde hareketsizdin, tıpkı rüzgârsız bir kuş gibi.

Sonra var gücüyle öten sirenlerle trafiği aştılar. Otomobiller korkuluğa doğru sıkıştılar, nehir kıyısındaki yaya kaldırımına çıktılar, serum şişesi başının üzerinde sallanıyor, bir el ciğerlerine soluk pompalamak için ambu cihazını sıkıyordu. İlkyardımda seni teslim alan reanimasyon uzmanı çene ve dil kemiğinin arasına, bir acı noktasına parmağını soktu. Bedenin çok az tepki verdi. Gazlı bez alıp alından akan kanı temizledi. Gözbebeklerine baktı, hareketsiz ve farklıydılar. Soluğun bra-dipneydi. Geriye kayan dilini düzeltmek için ağzına bir guedel kanülü soktular, sonra emme sondasını yerleştirdiler. Kan, katran, sümük ve bir diş çıkardılar. Kandaki oksijeni ölçmek için parmağına oksimetre klipsini taktılar, oksihemoglobın oranı çok düşüktü: yüzde seksen beş. Bunun üzerine solunum yoluna boru soktular. Larengoskop soğuk ışığıyla ağzına kaydı. Bir hastabakıcı kalp monitoraj kolonunu iterek içeri girdi, fişi taktı ama makine çalışmadı. Yan tarafına bir kez, hafifçe vurdu ve monitör yandı. Tişörtünü kaldırdılar, göğsüne elektrotları yapıştırdılar. Tomografi odası boş olmadığından biraz bekledin, sonra seni ışın tüneline soktular. Travma şakak

bölgesindeydi. Camın ötesinde, reanimasyon uzmanı radyologdan daha yakın, yeni kesitler çekmesini istedi. Hematomun beyin parankiması dışındaki derinliğini ve yayılımını gördüler. Çarpma sonucu hematom meydana geldiye de, henüz görüleliyordu. Ama damara kontrast maddesi vermediler, böbrekte komplikasyonlardan korkuyorlardı. Hemen üçüncü katı arayıp ameliyathanenin hazırlanmasını istediler. Reanimasyon uzmanı “Nöroşirurjide kim var?” diye sordu.

Böylece, seni hazırlamaya koyuldular. Bir hemşire, giysilerini makasla keserek seni yavaşça soymaya başladı. Ailene nasıl haber vereceklerini bilmiyorlardı. Üzerinde bir kimlik bulmayı umuyorlardı, ama yoktu. Sırt çantan vardı, içinde günlük not defterini buldular. Reanimasyon uzmanı adını, sonra soyadını okudu. Soyadına takıldı, bir süre sonra adına yeniden baktı. Bir sıcak dalgası yüzünü yaktı, soluk almak istedi ve sanki kötü bir lokma havanın ilerleyişini kesermiş gibi, güçlkle soludu. Bunun üzerine ağır görevini unutup senin yüzüne sıradan bir kadın olarak baktı. O düşüncenin şaşkınlığını uzaklaştırmak için şişik yüz çizgilerini taradı. Sen bana benzersin, Ada bunu fark etmemelik edemedi. Hemşire kafanı kazıyordu, saçların yere düşüyordu. Ada düşen o kahverengi saç tutamlarına doğru bir kolunu oynattı. “Yavaş, yavaş ol!” diye fısıldadı. Reanimasyona doğru, nöbetçi beyin cerrahına doğru yürüdü.

“Genç kız, yeni getirdikleri...”

“Masken yok, dışarı çıkalım.”

Hasta yakınlarının giremedikleri, hastaların çıplak halde, yapay solunumlarının üflemesinin yanında yatıkları o mikropsuz yerden ayrıldılar ve birlikte hemşirenin seni hazırladığı odaya döndüler. Beyin cerrahı monitörde elektrokardiyograma ve kan basıncına baktı. “Hipotansiyon durumu var,” dedi, “göğüs ya da karında eziklikler olmadığını mı düşünüyorsunuz?” Sonra sana baktı, alelacele. Hızlı bir parmak hareketiyle göz kapak-

larını ardına kadar açtı.

“Ne diyorsun?” dedi Ada.

“Ameliyat salonunu hazırladılar mı?” diye sordu hemşireye.

“Hazırlıyorlar.”

Ada üsteledi: “Sence ona benzemiyor mu?”

Beyin cerrahı döndü ve beyin tomografisi radyogramını pencereden giren ışığa doğru tuttu: “Hematom beyinle beyin zarı arasında...”

Ada ellerini birleştirdi, sesini yükseltti: “Ona benziyor, değil mi?”

“...İntradural da olabilir.”

Dışarıda yağmur yağıyordu. Ada ilkyardıma hastane binasından ayıran karo döşeli dış alandan geçti, kolları yarım kollu gömleğinin üzerinde sıkıca birleşmiş, adımları yeşil lastik terliklerin içinde sessizdi. Cerrahiye çıkmak için asansöre binmedi, yürüdü. Hareket etmeye, bir şeyler yapmaya ihtiyacı vardı. Onu yirmi beş yıldır tanıyorum. Evlenmeden önce, kısa bir süre, ona oyunla içtenlik arasında gidip gelen bir kur yapmıştım. Kapıyı ardına kadar açtı. Doktorların odasında kahve fincanlarını toplayıp götürmekte olan bir hastabakıcı vardı. Kutulardan bir başlık ve bir maske aldı, aceleyle taktı, sonra içeri girdi.

Ada’yı bir süre sonra, klemmeri vermek için bakışımı ameliyat hemşiresine doğru çevirdiğimde görmüş olmalıyım. Onu orada görmenin tuhaf olduğunu düşündüm, sürekli reanimasyon bölümündedir, seyrek olarak genellikle bodrum katındaki kafede karşılaşıyoruz. Ada’ya özel bir dikkat göstermedim, başımla bir selam bile vermedim, başka bir klemmer alıp elimdekini geri verdim. Ada ellerimi ameliyat bölgesinden çekmemi bekledi. “Profesör, gelmeniz gerekiyor,” diye fısıldadı. Ameliyat hemşiresi lanceti steril kabından çıkarıyordu, bakışımı

Ada'nın gözlerinin içine çevirirken plastik kaplı kâğıdın sesini duydum. Çok yakınımdaydı, bunu fark etmemiştim bile. Çıplak, makyajsız, bir ışıltının içinde titrek iki kadın gözü buldum karşımda. Reanimasyon bölümüne geçmeden önce hastanenin en iyi anesteziistlerinden biriydi, birçok hastamın içine azot protoksitio üflemiştir. En güç anlarda bile heyecanlandığını görmemişimdir ve bunun için onu her zaman takdir etmişimdir, çünkü kendini yeşil gömleğinin altına gömmenin ona ne kadar pahalıya mal olduğunu biliyorum.

“Sonra,” dedim.

“Hayır, çok önemli, profesör, lütfen.”

Ada'nın ses tonu tuhaf bir otoriteyle değişmişti. Hiçbir şey düşünmediğimi sanıyorum, ama ellerim ağırlaştı. Ameliyat hemşiresi bana iğne kabını uzatıyordu. Bir ameliyattan asla bitirmeden ayrıldım. Eli sıktım ve tepkinin geç geldiğini fark ettim. Karın kası grubunu dikmeye hazırlanıyordum. Hastadan uzaklaşmak için geriye bir adım attım ve arkamda duran birine çarptım. “Sen bitir,” dedim asistanıma. Ameliyat hemşiresi iğne kabını ona uzattı. Demirin eldivenli ele çarpan gürültüsünü duydum, gürleşerek kulağıma ulaşan sağır bir ses. Orada bulunan herkes Ada'ya baktı.

Ameliyat salonunun kapısı arkamızdan sessiz ve derin kapandı. Anestezi öncesi odasında karşı karşıya duruyorduk.

“Ne oldu?”

Ada'nın göğsü gömleğinin altında tedirgindi, çıplak kolları soğuktan benek benek olmuştu.

“Bizde aşağıda, genç bir kız var, profesör, bir kafatası travması...”

Neredeyse fark etmeden, otomatik bir hareketle eldivenlerimi çıkarmıştım.

“Evet.”

“Günlük not defterini buldum... sizin soyadınız vardı, profesör.”

Bir elimi kaldırdım, Ada'nın yüzünden maskesini çıkardım. Artık sesinde telaş yoktu, cesareti sona ermişti. Sakin ve sessiz bir yardım isteği vardı.

“Kızınızın adı ne profesör?”

Ona daha iyi bakmak, gözlerinin içinde senin olmanın bir ad aramak için üzerine eğildiğimi sanıyorum.

“Angela,” diye gözlerinin içine üfledim ve yayıldıklarını gördüm.

Merdivenlerden aşağı inip yağmur altında dışarıya koştum, son sürat gelen, bacaklarıma iki adım kala acı bir fren yapıp duran ambulansa koştum, bekleme odasının camlı kapısının kanatları içine, hastabakıcıların odasına koştum, kol ya da bacağı kırık birinin bağırdığı odada, yanındaki boş ve dağınık odada koştum. Durdum. Yerde senin saçların vardı. Kanlı birkaç gazlı bezle birlikte duran kestane rengi ve dalgalı saçların.

Bir anda yürüyen bir toz oldum. Reanimasyon bölümünün içinde, koridor boyunca, cam bölmeye kadar sürüklendim. Oradasın, saçların kazınmış, boru takılmış, şişmiş ve kararmış yüzünün çevresinde açık renk yara bantları var. Sensin. Camı geçiyorum ve yanındayım. Sıradan bir babayım, acıdan çökmüş, ağzı kurumuş, saçlarının arası terli ve soğuk, zavallı bir baba. İçimden atamadığım bir şey, bilincimin belirsiz bir yerinde havada kalıyor. Yıkıldım, acı ambolisi geçiriyorum. Gözlerimi kapatıyorum ve o acıyı reddediyorum. Sen orada değilsin, okuldasın. Gözlerimi açtığımda seni görmeyeceğim. Başka birini göreceğim, kim olduğu önemli değil, dünyada herhangi biri. Ama seni değil, Angela. Gözlerimi fal taşı gibi açıyorum ve sensin, dünyadaki herhangi biri.

Yerde üzerinde tehlikeli çöpler yazan bir kutu var, içindeki insanı alıyorum ve onun içine atıyorum. Bunu yapmalıyım, benim görevim bu, tek çarem. Sana, sanki bana ait değilmişsin gibi bakmam gerek. Bir elektrot kötü bir biçimde meme ucuna geliyor, çıkarıp daha iyi yerleş-

tiriyorum. Monitöre bakıyorum: kalp atışı elli dört. Şimdi daha az: elli iki. Gözkapaklarını kaldırıyorum, gözbebeklerinde anizokori var, sağdaki tamamen büyümüş. Endokrandaki lezyon o yarımkürede. Beynine, hematomun oynattığı o kütleye soluk aldirmek için hemen ameliyat etmek gerekiyor seni, hematom şu anda sert, genişleyen kafatasına baskı yapıp tüm bedeninin sinir sistemi merkezlerini boğuyor ve her geçen an sana ait bir şeyden seni yoksun bırakıyor. Ada'ya dönüyorum:

“Kortizon yaptınız mı ona?”

“Evet, profesör, bir mide koruyucu da.”

“Başka lezyonlar var mı?”

“Bir dalak yırtılmasından şüphe ediyoruz.”

“Hemoglobinin?”

“On iki.”

“Beyin cerrahide kim var?”

“Ben, ben varım. Merhaba, Timoteo.”

Alfredo bir elini omzuma koyuyor, gömleğinin düğmelerini iliklememiş, yüzü ve saçları ıslak.

“Ada telefon etti, daha yeni çıkmıştım.”

Alfredo bölümünün en iyisidir, yine de kimse ona fazla önem vermez, kararsız davranışlarda bulunur, çoğu kez sevimlidir, gözle görünür yetenekleri yoktur; başhekimin gölgesinde ameliyat eder, onu seyrederken canı çıkar. Yıllar önce ona öğütler verdim, ama beni dinlemedi, kişiliği yeteneğinin gücünde değil. Karısından ayrıldı ve aşağı yukarı senin yaşında yeniyetme bir oğlu olduğunu biliyorum. Nöbetçi değildi, bu işten kaçabilirdi, bir meslektaşının yakınına ameliyat etmekten hiçbir cerrah hoşlanmaz. Oysa o bir taksiye atladı, trafiğin ortasında inip daha önce gelmek için otomobilleri yağmur altında yürüyerek aştı. Ben aynı şeyi yapar mıydım, bilmiyorum.

“Yukarısı hazır mı?” diyor Alfredo.

“Evet,” diye yanıtlıyor hemşire.

“Hemen çıkalım.”

Ada sana yaklaşıyor, seni otomatik solunumdan ayı-

riyor ve götürmek için yenidenambu cihazına bağlıyor. Sonra seni yola çıkarıyorlar. Seni asansöre bindirirlerken sedyenin ötesine düşen bir kolunu görüyorum, Ada eğilip düzeltiyor.

Alfredo ile kalıyorum, reanimasyonun yanındaki odada oturuyoruz. Alfredo diyafanoskop ışığını yakıyor, beyin tomografisini onun üzerine koyuyor ve çok yakından bakıyor ona. Bir noktada duruyor, kaşları çatılıp alnı kırışıyor, bakışını zorluyor. Bir radyografide sana yardım edebilecek bir iz aramanın ne demek olduğunu bilirim.

“Bak,” diyor, “esas hematom bu, hemen beyin zarının üzerinde, kolaylıkla ulaşırım ona... Beynin ne kadar acı çektiğini anlamak gerek, bunu öngöremem. Ayrıca şurada bir nokta var, daha içte, bilmiyorum, belki darbe akıntısı...”

Arkamızda beynini yansıtan o soluk ışığın içine bakıyoruz. Birbirimize yalan söyleyemeyeceğimizi biliyoruz.

“Şu anda bile iskemi komplikasyonları olabilir,” diye fısıldıyorum.

“Açmak gerek, anlarız böylece.”

“On dört yaşında.”

“Daha iyi, kalbi güçlü.”

“O güçlü değil... küçük.”

Dizlerimin üzerine çöküyorum ve ağlıyorum, utanç duymadan, ellerimi ıslak yüzüme bastırarak.

“Ölecek, değil mi? İkimiz de biliyoruz bunu, başı kaplı.”

“Bir bok bildiğimiz yok, Timoteo.”

Diz çöküyor, kollarımdan tutup sarsıyor beni ve bu arada kendini sarsıyor:

“Açıp görelim. Hematomu alıp beyni rahatlatacağım, bakalım ne olacak.”

Kalkıyor.

“Benimle geleceksin içeriye, değil mi?”

Ayağa kalkmadan önce elimin tersiyle burnumu ve

gözlerimi siliyorum. Kollarımın üzerinde parlak bir sümük izi kalıyor.

“Hayır, beyinle ilgili hiçbir şey hatırlamıyorum, hiçbir işine yaramam...”

Alfredo o soğukkanlı bakışıyla bana bakıyor, yalan söylediğimi biliyor.

Asansörde hiç konuşmuyoruz, yukarıya, yok olan katların ışıklı numaralarına bakıyoruz. Tek kelime etmeden, birbirimize dokunmadan ayrılıyoruz. Biraz gidip doktorlar odasına oturuyorum. Alfredo hazırlanıyor. Düşüncemle hareketlerini, öylesine iyi bildiğim o töreni izliyorum. Kolları dirseklerine kadar çelikten büyük lavaboya kayıyor, elleri dezenfekte edilmiş süngeri pake-tinden çıkarıyor, burnunda amonyum kokusu var... Hemşire kurulanması için laparotomik bezleri veriyor, ameliyat hemşiresi gömleğini ilikliyor. Burada olağandışı bir sessizlik var, ağzına kilit vurulmuş insanların sessizliği. İyi tanıdığım bir hastabakıcı açık kapının önünden geçiyor, bakışlarımız karşılaşıyor: Hemen yere, kauçuk adımlara çevrilen bir bakış bu. Şimdi kapıda Ada var. Hiç evlenmemiş, komşularının çamaşırlarının düştüğü bir bahçesi olan bir zemin katta oturan Ada.

“Başlıyoruz, gelmek istemediğinizden emin misiniz?”

“Evet.”

“Bir şeye ihtiyacınız var mı?”

“Hayır.”

Peki dermişçesine başını eğiyor, gülümsemeye çalışıyor.

“Ada, bakar mısın?” Onu durduruyorum.

Yeniden bana dönüyor: “Buyrun profesör?”

“Bir şey olacak olursa, herkesi dışarı çıkar ve beni çağırmaya gelmeden önce, ağzından solunum aletini, iğneleri çıkar, her şeyi çıkar, şey olan bölümü kapat... Yani onu bana uygun biçimde teslim edin.”

Margaret Mazzantini

SAKIN KIMILDAMA

Başarılı cerrah *Timoteo*'nun on beş yaşındaki kızı *Angela* bir motosiklet kazası sonucu babasının çalıştığı hastaneye getirilir. Durumu kritik olan ve ölümlü mücadele eden kızıyla uzun bir monologa girişen *Timoteo*, ona hayatının en büyük gizini ve 'suçunu' itiraf eder. Gazeteci olan güzel karısı *Elsa*'yla evliliğinin gerisinde yaşanmış ve eskilerde kalmış bir hikâye, *Timoteo*'nun bütün yaşamını alt üst etmiş ve korkunç bir trajediyle sonuçlanmıştır. Bir biçimde bu trajediye dahil olan kızının başucunda geçirdiği saatler boyunca *Timoteo*, kızını iyileştirmeye çalışırken kendi ruhunun da sağaldığını anlar. *Angela*'nın geçirdiği tehlike, kendisiyle hesaplaşmasını sağlayabilecek, kendi hikâyesini tamamlamasına yardım edecek midir? Aşkın ve ihanetin, doğumun ve ölümün hikâyesi olan *Sakin Kimildama*, güçlü ve canlı imgeleri, metaforları, yoğun duygusallığıyla okuru etkiliyor, içine alıyor. Bu kitabıyla 2002'de İtalya'nın en önemli dört edebiyat ödülünü birden alan *Margaret Mazzantini*, ilk kez acıyla yüzleşen bir doktorun, varlığının tekdüzeliğinden çıkıp yaşamın mucizelerine bakmasını, kendisini ve dünyayı yeniden keşfetmesini anlatıyor. *Sakin Kimildama*, insanın acıyla insanlaştığını anlatan unutulmaz bir roman.

ISBN 975-07-0313-8

<http://www.canyayinlari.com>